

HET HOUT

VAN JEROEN BROUWERS
REGIE MICHIEL VAN ERP
INTERNL THEATER AMSTRDM

Rolverdeling op achterzijde

van **Jeroen Brouwers**
regie **Michiel van Erp**
bewerking **Jibbe Willems**
dramaturgie **Johan Reyniers**
scenografie & licht **Andrew Lieberman**
geluidsontwerp **Daniel Freitag**
kostuums **Wojciech Dziedzic**
particulier producent **Peter Dorsman**

assistentie regie **Olivier Diepenhorst**
assistentie dramaturgie **Amber Visser** (stage)
assistentie scenografie **Ramón Huijbrechts**
hoofd techniek **Götz Schwörer**
productieleiding **Edith den Hamer**
techniek **Joost Verlinden** (1^e inspiciënt), **Emile Bleeker**, **Quincy Muller**,
Stephan Pot, **Peter Pieksma**, **Pieter Roodbeen**, **Dennis van Scheppingen**,
Daan Westendorp

kostuumatelier **Farida Bouhbouh**, **Jacolien Honders** (kleedwerk),
Wim van Vliet (hoofd)
kap & grime **David Verswijveren**
uitvoering toneelbeeld **Kloosterboer Decor BV**, **Levtec**
castingadviezen **Hans Kemna**
repetitor **Robert Joosten**
fotografie **Henri Verhoef**, **Jan Versweyveld** (omslag)
beeldbewerking **Henri Verhoef**
grafisch ontwerp **studio ITA**, **Sara Fortuin**
communicatie **Ewa Chojecka**
druk **SSP Amsterdam**
met dank aan **Mirjam van Dam** (zangcoaching), **Anna Bolk**
(meestercoupeur), **Vincent van der Kaap** (onderwijscoördinator)
en de leerlingen van de **Meesteropleiding Coupeur**

Gebaseerd op *Het hout* van Jeroen Brouwers

#hethout

In de aanloop naar Pasen tijdens een bloedhete Goede Week bezint de jonge broeder Bonaventura zich op hoe het met zijn leven verder moet. Aanvankelijk was hij een blijmoedige leraar Duits in een door minderbroeders met harde hand bestuurd jongenspensionaat. Maar zonder dat hij er erg in had, transformeerde hij langzaam in een broeder die in de studie- en slaapzaal surveilleert en allerlei klusjes opknapt. Als een plant zit hij er te verdorren: Bonaventura beseft te laat dat hij niet geschikt is voor het kloosterleven.

De door de kloosterlingen met veel grote woorden beleden leer van hun ordestichter Franciscus staat in schril contrast met de werkelijke gang van zaken in klooster en school. Bonaventura kijkt met lede ogen toe hoe de leerlingen door een aantal van de Franciscanen systematisch worden vernerd, gebrutaliseerd en seksueel misbruikt. Iedereen weet ervan maar niemand grijpt in. De jonge broeder staat voor een verlamme keuze: weglopen uit protest of blijven zodat hij de jongens voor erger kan behoeden?

Gekweld door hevige kiespijn krijgt hij toestemming om buiten de kloostermuren een tandarts te bezoeken. Daar ontmoet hij Patricia, een jonge weduwe die blaakt van levenslust. Zal de geheime liefde die zij voor elkaar ontwikkelen Bonaventura ertoe aanzetten om eindelijk de verschrikkingen van het klooster achter zich te laten? Of is er meer dan liefde nodig voor hij de stap kan zetten die zijn leven weer op het juiste pad moet brengen?

Jeroen Brouwers (1940) geldt onbetwistbaar als een van de grootmeesters van de hedendaagse Nederlandse literatuur. In vijftig jaar schrijverschap schreef hij elf romans en vele essays, kronieken, polemieken en autobiografische geschriften. Brouwers staat bekend als een uitzonderlijk stilist. De bekendste zin uit zijn werk staat in zijn roman *Bezongen rood*: 'Niets bestaat dat niet iets anders aanraakt.' Als hoofdpersonage in *Het hout* is de jonge broeder Bonaventura een type dat in veel romans van Brouwers voorkomt: hij is een twijfelaar met weinig wilskracht, die maar niet kan besluiten om in actie te komen.

Met meer dan vijftig documentaires voor zowel televisie als de bioscoop op zijn palmares geldt Michiel van Erp als de officieuze filmer des vaderlands. Zijn dramaserie *Ramses*, over de jonge jaren van zanger en acteur Ramses Shaffy, won een tiental (inter-) nationale televisie- en filmprijzen. In de bioscopen draait momenteel zijn eerste speelfilm, *Niemand in de stad*. In het theater maakte hij een aantal jaren deel uit van *Mugmetdegouden-tand*. Met *Het hout* maakt hij als regisseur zijn debuut in de grote zaal. Over zijn keuze voor een bewerking van deze roman van Brouwers zegt hij: 'We leven in een wereld waar ont-hullingen over machtsmisbruik en seksuele intimidatie aan de orde van de dag zijn. *Het hout* gaat over de mechanismen die schuil gaan achter het collectief verzwijgen van wantoestanden. Over de dilemma's waar je als individu voor komt te staan als je er wat tegen wilt doen en over de moed die nodig is om naar voren te stappen. En dat uiteindelijk liefde overwint.'

Ubi caritas et amor,
Deus ibi est.

Waar vriendschap heerst
en liefde, daar is God.

– katholieke hymne die volgens de traditie wordt gezongen
tijdens de voetwassing op Witte Donderdag

De Amerikaanse scenograaf Andrew Lieberman was enkele jaren geleden bij Internationaal Theater Amsterdam actief voor de scenografie van *Glazen speelgoed* in regie van Sam Gold. Ook nu tekent hij voor een open ruimte die wordt gekenmerkt door een ruwe, schetsmatige kwaliteit. De in- en uitschuifbare elementen van het decor tekenen beurtelings chambrette, kloostercel en de intieme ruimte waar Bonaventura en Patricia hun geheime liefde beleven.

De Duitse componist Daniel Freitag ontwierp bij Internationaal Theater Amsterdam eerder het geluidsdecor voor *Maria Stuart*. Opnieuw vermengt hij bestaande muziek met elektronica. Eeuwenoude liturgische gezangen uit de Goede Week als het *Pange lingua gloriosi* en het *Ubi caritas* worden in samenzang door broeders en leerlingen gezongen dan wel door de engelachtig zingende leerling Mark Frelink afzonderlijk.

‘Nee dus, ik werd op het pensionaat — en ik heb tussen mijn tiende en mijn zeventiende op drie verschillende kostscholen gezeten — niet seksueel misbruikt. Maar de sfeer van sadisme en seksuele wandaden hing in die gebouwen. En de licht elastische strijkstok van pernambukhout, waarnaar de titel verwijst, bestond echt; ik heb er klappen van gekregen en kan me het zoevend geluid nu nog voor de geest halen.’

‘Iedereen rook wat er in die pensionaten gebeurde. Maar er werd — door broeders en kinderen — gezwegen, zoals er binnen de katholieke kerk altijd gezwegen werd en wordt. Dat wil niet zeggen dat bij sommigen, zoals bij kloosterling Bonaventura in mijn boek, het geweten niet knaagde.’

‘Dat mijn ouders mij, en ook de andere kinderen van ons gezin, in die cruciale tienerjaren naar een pensionaat hebben gestuurd, neem ik hen tot op de dag van vandaag kwalijk. Het was niet nodig om ons naar zo’n kil en wereldvreemd oord te sturen, waar we een hele maand moesten blijven en dan een weekend naar huis mochten. Nee, ik denk niet met liefde aan mijn ouders terug. Al begrijp ik dat ook zij hun geschiedenis meedroegen, zoals de Jappenkampen.’

Jeroen Brouwers in een interview met Margot Vanderstraeten

De Morgen, 2 oktober 2014

HET HOUT

Internationaal Theater Amsterdam

Leidseplein 26, +31 (0)20 624 23 11

do 1 – za 3 nov (try-outs)

zo 4 nov (wereldpremière)

wo 7 – za 10 nov

wo 17 – za 20 apr

di 23 – do 25 apr

ITA—extra

openbare repetitie wo 31 okt

inleiding wo 7 nov, 17 & 24 apr

engelse boventiteling do 8 nov, 18 & 25 apr

nagesprek vr 9 nov & 19 apr

ITA—ensemble & gasten 18/19 **Hélène Devos, Fred Goessens, Janni Goslinga, Aus Greidanus jr., Marieke Heebink, Maarten Heijmans, Robert de Hoog, Hans Kesting, Hugo Koolschijn, Achraf Koutet, Maria Kraakman, Majd Mardo, Ramsey Nasr, Chris Nietvelt, Celia Nufaar, Frieda Pittoors, Halina Reijn, Gijs Scholten van Aschat, Bart Slegers, Eelco Smits, Steven Van Watermeulen, Claire Bender, Bart Bijmens, Violet Braeckman, Evgenia Brendes, Hajo Bruins, Thomas Cammaert, Jules Croiset, Charlie-Chan Dagelet, Mingus Dagelet, Katelijne Damen, Jip van den Dool, Khaldoun Alexander Elmecky, Barry Emond, Malou Gorter, Wim van der Grijn, Abke Haring, Eva Heijnen, Noortje Herlaar, Stacyan Jackson, Gaite Jansen, Faas Jonkers, Emma Josten, Poema Kitseroo, Minne Koole, Rob Malasch, Joep Paddenburg, Massimo Pesik, Urmie Plein, Alwin Pulinckx, Dewi Reijs, Lineke Rijxman, David Roos, Vanja Rukavina, Luca Savazzi, Michael Schnörr, Harm Duco Schut, Truus te Selle, Camilla Siegertsz, Jip Smit, Belinda van der Stoep, Josha Stradowski, Sidar Toksöz, Leon Voorberg, Carina de Vroome, Mandela Wee Wee, Maartje van de Wetering, Benjamin de Wit**

ITA.NL

Subsidiënten

Rabobank

Hoofdsponsor

accenture

Partners

CLIFFORD
CHANCE

ITA—ENSEMBLE 18/19

PREMIÈRES

EEN KLEIN LEVEN

van **Hanya Yanagihara**

regie **Ivo van Hove**

sep, okt 18, apr 19

HET HOUT

van **Jeroen Brouwers**

regie **Michiel van Erp**

nov 18, apr 19

VALLENDE MAN

van **Don DeLillo**

regie **Julien Gosselin**

mrt 19

DOOD IN VENETIË

naar **Thomas Mann**

tekst **Ramsey Nasr**

regie **Ivo van Hove**

productie ITA / Koninklijk

Concertgebouworkest

apr 19

DE KERSENTUIN

van **Anton Tsjechov**

regie **Simon McBurney**

jun 19

IN WANKEL EVENWICHT

van **Edward Albee**

regie **Maren E. Bjørseth**

productie ITA2 /

Toneelschuur Producties

mrt, apr 19

REPRISES

SCÈNES UIT EEN HUWELIJK

van **Ingmar Bergman**

regie **Ivo van Hove**

aug, sep 18, feb, mrt 19

KLEINE ZIELEN

van **Louis Couperus**

regie **Ivo van Hove**

coproductie Ruhrtriennale

aug, sep 18

LA VOIX HUMAINE

van **Jean Cocteau**

regie **Ivo van Hove**

sep, nov 18

UIT HET LEVEN VAN

MARIONETTES

van **Ingmar Bergman**

regie **Nanouk Leopold**

okt 18

HET JAAR VAN DE KREEFT

van **Hugo Claus**

regie **Luk Perceval**

nov 18

DE STILLE KRACHT

van **Louis Couperus**

regie **Ivo van Hove**

coproductie Ruhrtriennale

nov, dec 18, apr 19

HUSBANDS AND WIVES

scenario **Woody Allen**

regie **Simon Stone**

dec 18, feb 19

IBSEN HUIS

van **Simon Stone**

naar **Henrik Ibsen**

regie **Simon Stone**

dec 18

THE FOUNTAINHEAD

van **Ayn Rand**

regie **Ivo van Hove**

jan 19

OEDIPUS

van **Robert Icke**

naar **Sophocles**

regie **Robert Icke**

mei 19

NA DE REPETITIE / PERSONA

van **Ingmar Bergman**

regie **Ivo van Hove**

coproductie Les Théâtres

de la Ville de Luxembourg,

Maison des Arts de Créteil,

Théâtre de la Place Liège

aug, sep 18

DAGBOEK VAN EEN

VERDWENENE

componist **Leoš Janáček,**

Annelies Van Parys

regie **Ivo van Hove**

productie Muziektheater

Transparant

coproductie ITA,

Klarafestival, De Munt,

Kaaitheater, Les Théâtres

de la Ville de Luxembourg,

Operadagen Rotterdam

okt, nov 18, feb 19

DE DINGEN DIE VOORBIJGAAN

van **Louis Couperus**

regie **Ivo van Hove**

productie ITA / Toneelhuis

coproductie Ruhrtriennale

okt 18

DE ANDERE STEM

van **Ramsey Nasr**

regie **Ivo van Hove**

nov 18

MEDEA

van **Simon Stone**

naar **Euripides**

regie **Simon Stone**

nov 18, mrt 19

KINGS OF WAR

van **William Shakespeare**

regie **Ivo van Hove**

co-commissioners

Barbican, Théâtre National

de Chaillot, Wiener

Festwochen

coproductie **Blindman,**

Holland Festival,

Muziektheater Transparant

nov, dec 18, mei 19

ITA—JUNIOR

XXX JR.

Over vriendschap

in Amsterdam

regie **Ilon Lodewijks,**

Hanna Timmers

mrt 19

Bonaventura
Aus Greidanus jr.

Patricia
Maria Kraakman

Mark Freelink
Joep Paddenburg

Wil van Lanschot
Achraf Koutet

Mansuetus
Bart Slegers

Benedictus
Gijs Scholten van Aschat

Sneef
Khaloun Alexander Elmecky

Vianney
Jules Croiset

Bartholomeus
Fred Goessens

Wiro
Thomas Cammaert